

## SOKÜM'ÜN KORUNMASI SÖZLEŞMESİ III. HÜKÜMETLER ARASI KOMİTE TOPLANTISI

4-8 Kasım 2008 İstanbul

Selcan GÜRÇAYIR\*

Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, III. Hükümetler Arası Komitesi Toplantısı 4-8 Kasım 2008 tarihleri arasında İstanbul'da yapıldı. Toplantıya dönem başkanı olan Türkiye'den M. Faruk Loğoğlu başkanlık ederken raportörlük görevini Gabon'dan Hortense Nguema Okome üstlenmiş, başkan yardımcılıklarını ise Macaristan, Meksika, Hindistan ve Birleşik Arap Emirlikleri yürütmüştür. Toplantı, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay, Hükümetlerarası Komite Başkanı Faruk Loğoğlu, 2003 Sözleşmesi Taraf Devletler Genel Kurul Başkanı Chérif Khaznadar ve UNESCO Genel Direktörü Koichiro Matsuura'nın açılış konuşmalarıyla başlamıştır. Açılış konuşmalarından sonra aralarında Türkiye'den Meddah Hikâye Anlatıcılığı ve Mevlevi Sema Töreni'nin de yer aldığı 71 ülkeden 90 başyapıtın İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'ne dahil ediliş töreni gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar, toplantının ilk günü Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'ın verdiği öğle yemeğine katılmışlardır. Toplantının öğleden sonraki kısmında Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi ambleminin kullanımına ilişkin uygulama yönergesi tartışıldı. Hırvatistan'dan

Dragutin Dado Kovačević tarafından dizayn edilen Sözleşme ambleminin kullanımına ilişkin tartışmaların uzaması ve metin üzerinde uzlaşılmasından dolayı İtalya'nın başkanlığını yürüttüğü bir çalışma grubu oluşturuldu. Bu çalışma grubu ayrı bir salonda amblemin kullanımına ilişkin talimatları tartıştı ve amblemin nasıl kullanılacağına ilişkin çalışma grubunun teklifini ertesi gün Hükümetler Arası Komiteye sunmuştur.

Toplantının ikinci günü, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nin görünürlüğünü arttırmaya ve Somut Olmayan Miras Fon Kaynaklarının arttırılmasına yönelik maddeler tartışılmıştır.

Kültürel etkinlikler kapsamında katılımcılara, ikinci günün akşamında Kenter Tiyatrosu'nda Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından organize edilen Türk Somut Olmayan Kültürel Miras Başyapıtları ile ilgili bir program sunulmuştur. Program, Kültür ve Turizm Bakanlığı Araştırma ve Eğitim Genel Müdürü Mahmut Evkuran'ın katılımcıları selamlayan açılış konuşmasıyla başlamış ve Karagöz Sanatçısı Metin Özlen'in *Ferhat ile Şirin* adlı gösterisinden sonra Âşık Şeref Taşlıova bir halk hikâyesi icra etmiş, Âşık Kul Nuri ve Âşık Nuri

---

\* Gazi Üniv. Fen Edebiyat Fakültesi Türk Halkbilimi Bölümü Araştırma Görevlisi, sgurcayir@gazi.edu.tr

Çırağı karşılama, atışma ve lebdeğmez örnekleri sunmuşlardır. Program, Çam Düdüğü Sanatçısı Hayri Dev'in Boğaz Havası ve Zeybek performanslarıyla devam etmiştir. Katılımcılar, Tokat/Turhal Semah ekibinin performansı ile noktalan programın ardından UNESCO Türkiye Millî Komisyonu Başkanı Arsın Aydınuraz'ın verdiği kokteyle katılmışlardır.

Toplantının üçüncü günü, sabah oturumunda Somut Olmayan Miras Fon Kaynaklarının artırılmasına yönelik uygulama yönergesi taslağı üzerinde tartışılmaya devam edilmiştir. Öğleden sonraki oturumda Sivil Toplum Kuruluşlarının Komiteye akreditasyonu konusu tartışılmış ve akreditasyonda coğrafi olarak dengeli bir seçim yapılmasının önemi vurgulanmıştır.

Kültürel etkinlikler kapsamında üçüncü günün akşamı, Aya İri'nde, Oldrich Vlcek'in şefliğini yaptığı Bursa Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde Flüt Sanatçısı Şefika Kutluer katılımcılara, İlyas Mirzayev'in Yunus Emre Uvertürü, Mevlana'dan Günümüze Flüt Konçertosu ve Dede Efendi Gülnihal parçalarından oluşan mini bir konser vermiştir. Konserin ardından Mevlana'nın Mesnevisi'nin ilk on sekiz beyti Afganistan Büyükelçisi Masood Khalili tarafından Farsça, Uluslararası Mevlana Vakfı Başkan Vekili Esin Çelebi Bayru tarafından Türkçe, Uluslararası Mevlana Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi A. Refik Kutluer tarafından İngilizce olarak seslendirilmiştir. Programın son kısmında İstanbul Tarihi Türk Müzik Topluluğu tarafından Sema Töreni icra edilmiştir.

Komite, dördüncü gününün sabah oturumunda Sivil Toplum Kuruluşlarının akreditasyonu konusu tartışılmaya devam etmiş ve 51 Sivil Toplum

Kuruluşu'nun Sözleşmeye akreditasyonuna karar vermiştir. Bu kuruluşların büyük çoğunluğunun kalkınmış ülkelerin yer aldığı birinci gruptan olması dikkat çekmiştir.

Temsili Liste adaylarının incelenmesi için bir alt organ oluşturulmuş, Türkiye (Grup I), Estonya (Grup II), Meksika (Grup III), Kore Cumhuriyeti (Grup IV) Kenya (Grup Va) ve Birleşik Arap Emirlikleri (Vb)' bu alt organa seçilmiştir. Alt organın başkanlığına Estonya, raportörlüğüne Kenya Türkiye'nin önerisinin kabul edilmesiyle getirilmiştir.

Daha sonra gündemin diğer konuları tartışılmış ve IV. Hükümetler Arası Komite Toplantısı'nın Birleşik Arap Emirliği'nin ev sahipliğinde Abu Dabi'de 28 Eylül-2 Ekim 2009 tarihleri arasında yapılması kararlaştırılmıştır. Gelecek toplantının başkanlığını Birleşik Arap Emirlikleri'nden Awadh Ali Saleh Al Musabi'nin, Komite raportörlüğünü Hırvatistan'dan Martina Krizanic'in ve Komite başkan yardımcılığını Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Hindistan, Mali ve Paraguay'ın yürütmesine oy birliği ile karar verilmiştir. Toplantının son oturumu, raportör Hortense Nguema Okome'nin sözlü raporunu okumasının ardından katılımcıların Türkiye'nin ev sahipliğinden ve Komite Başkanı M. Faruk Loğoğlu'nun yönetiminden duydukları memnuniyeti vurguladıkları teşekkür konuşmalarıyla kapanmıştır. Toplantının son günü katılımcılar, Topkapı Sarayı, Aya Sofya ve Sultan Ahmet Camii gibi tarihi mekânlardan oluşan şehir turuna katılmışlardır.

## Prof. Dr. Şükrü ELÇİN (1912-2008)

6 Kasım 1912'de Florina'da doğan Şükrü Elçin, Mübadele anlaşması çerçevesinde Manisa'nın Kula kasabasına yerleşti. 1935 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi. Bir dönem Sivas ve Denizli liselerinde öğretmenlik yaptıktan sonra Ankara'ya doktora eğitimi için geldi. Batı bilim dünyasını ve folkloru bakışımı yakından gözlemlemek için Sorbon Üniversitesi'nde Andre Varagnac'ın folklor derslerini takip etti. Fransa'da bulunduğu bu dönemde Bibliotheque Nationale'deki yazma eserleri fişledi ve bu kütüphaneyi yakından tanıma olanağı buldu. 1964 yılında Hacettepe Üniversitesi rektörü İhsan Doğramacı'nın daveti üzerine Hacettepe Üniversitesi'ne geçti. 1969 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kurdu. 1971-72 yılları arasında bilimsel araştırmalar yapmak için Londra'ya gitti. 13 Temmuz 1982 yılında kuruculuğunu yaptığı bölümden emekli oldu.

Şükrü Elçin, M. Fuad Köprülü'ye sunduğu *Kerem ile Aslı Hikâyesi Araştırma* başlıklı lisans tezi, "Kitabi/Mensur, Realist Halk Hikâyeleri" konulu doktora tezi ve *Anadolu Köy Orta*

*Oyunları* adlı doçentlik takdim teziyle Türk halkbilimi ve halk edebiyatı alanında öncü ve yol gösterici çalışmalara imza atmıştır. *Gevherî Divanı / İnceleme, Metin, Dizin, Bibliyografya* (1984), *Gevherî* (1987), *Âşık Ömer* (1987), *Akdeniz ve Cezayir'de Türk Halk Şairleri* (1988) ve *Halk Şiiri Antolojisi* (1988) adlı çalışmaları ile unutulmuş el yazmalarını, cönkleri ve mecmuaları gün yüzüne çıkarmış ve âşık edebiyatı alanında daha sonra yapılacak araştırmalar için temel hazırlamıştır.

Hacettepe Üniversitesi Türk Dili Edebiyatı Bölümünü kurarak ve Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nü geliştirerek Türkiye'de halkbilimi ve halk edebiyatı alanlarının kurumsallaşmasında da büyük emeği olan hocamız Prof. Dr. Şükrü Elçin 30 Ekim 2008 tarihinde çalışma arkadaşları, öğrencileri ve sevenleri tarafından ebediyete uğurlandı. Halkbilimi ve halk edebiyatı alanlarının hem kurumsal hem de bilimsel açıdan yerleşmesinde ve gelişmesinde şükran borcumuzun olduğu Şükrü Elçin hocamıza Allah'tan rahmet yakınlarına ve akademi dünyasına başsağlığı diliyoruz.

## Prof. Dr. Metin AND (1927-2008)

Metin And, 17 Haziran 1927'de İstanbul'da dünyaya geldi. 1946 yılında Galatasaray Lisesi'ni, 1950 yılında da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Önce, yüksek lisans yapmak amacıyla Londra'ya, daha sonra da Rockefeller Vakfı bursu ile tiyatro eğitimi almak için New York'a gitti. Türkiye'ye döndükten sonra çeşitli dergilerde tiyatro eleştirisi yazıları yazdı. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü'nde kuruluşundan itibaren otuz yılı aşkın bir süre öğretim üyesi olarak çalıştı. Geleneksel Türk tiyatrosunun kökenleri, etkileşimleri ve kültürel boyutları üzerinde uzman olan Prof. Metin And, Batı etkisiyle gelişen Türk tiyatrosunun dönemlerini araştırdı. Bu bağlamda dünyada karşılaştırmalı tiyatro araştırmalarının öncülerinden biri oldu.

1994'te Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tiyatro Bölümü'nden emekliye ayrılan And, Boğaziçi ve Bilkent üniversitelerinde üçer yıl süreyle "Kültür Tarihi" dersleri vermesiyle devam etti. Bunun yanı sıra Amerika, Almanya ve Japonya'da konuk öğretim üyesi olarak çeşitli alanlarda dersler verdi; Amerika Birleşik Devletleri, Sovyetler Birliği, Çin ve Ortadoğu ülkelerinde konferans turnelerine çıktı. Bazıları yabancı dillerde olmak üzere yaklaşık 50 kitap, 1500 bilimsel inceleme, tanıtma, eleştirisi yazısı ve ansiklopedi maddesi kaleme aldı. 1970 yılında Türk Dil Kurumu Bilim Ödülü'nü, 1980'de Türkiye İş Bankası Bilimsel Araştırma Ödülü'nü ve 1983 yılında Sedat Simavi Sosyal Bilimler Ödülü'nü, 1998 yılında Türkiye Bilimler

Akademisi Hizmet Ödülü'nü aldı. Ayrıca Prof. Metin And'a 1985'te Fransa Hükümeti tarafından "Officier de l'ordre des Arts et des Letres" nişanı ve 1991 yılında İtalya Cumhurbaşkanı tarafından "Şövalyelik" nişanı verildi.

Prof. Metin And'ın tiyatro kuram ve tarihi dışında halkbilimini yakından ilgilendiren kukla, orta oyunu, gölge tiyatrosu, köy seyirlik oyunları, minyatürler ve mitoloji gibi pek çok konuda da yapıtları bulunmakta. Bunların arasında, *Eski Donanma ve Şenliklerde Seyirlik Oyunlar*, *Dionisos ve Anadolu Köylüsü*, *Bizans Tiyatrosu*, *Türk Köylü Oyunları*, *Geleneksel Türk Tiyatrosu*, *Kukla-Karagöz-Ortaoyunu*, *Oyun ve Bugün: Türk Kültüründe Oyun Kavramı*, *Dünyada ve Bizde Gölge Oyunu*, *Osmanlı Şenliklerinde Türk Sanatları*, *Geleneksel Türk Tiyatrosu*, *Köylü ve Halk Tiyatrosu Gelenekleri*, 16. Yüzyılda İstanbul. Kent. Saray. Günlük Yaşam, *Minyatürlerle Osmanlı İslâm Mitolojyası*, *40 Gün 40 Gece. Osmanlı Dügünleri-Şenlikleri-Geçit Alayları* gibi yapıtları sıralanabilir.

Kültür dünyamızla ilgili el değmemiş pek çok konu hakkında kapsayıcı ve ezber bozan sayısız kitap yazan, renkli kişiliği ve ufuk açıcı fikirleriyle değer dünyamızı genişleten değerli hocamız Prof. Metin And'ı 30 Eylül 2008 tarihinde ebediyete uğurladık. 81 yaşında aramızdan ayrılan Metin And, ardında gelecek kuşaklara yeni kapılar açacak yapıtlar bıraktı. Hocamıza Allah'tan rahmet, bilim camiasına başsağlığı diliyoruz.